

Pieterpad door de binnenstad

Het Pieterpad is de bekendste lange-afstand-wandelroute van Nederland. De route voert van Pieterburen aan de Groningse Waddenkust naar de Sint Pietersberg bij Maastricht en heeft een lengte van 490 kilometer, onderverdeeld in 27 etappes. Op de Sint Pietersberg sluit het Pieterpad aan op de Europese Grande Randonnée 5 die via de Ardennen en de Franse Alpen naar Nice loopt.

Maastricht

Het *Pieterpad door de Maastrichtse binnenstad* start op de Markt bij het stadhuis en gaat vervolgens via Boschstraat, Achter de Barakken, Bogaardenstraat, Grote Gracht, Helmstraat, Vrijthof, Keizer Karelplein, Hendrik van Veldekeplein, Vagevuur, Vrijthof, Bredestraat, Hondstraat, Maastrichter Heidenstraat, Pietersstraat, Begijnenstraat, Helpoort, Sint Bernardusstraat, OLVrouweplein, Plankstraat, Stokstraat, Maastrichter Smedenstraat, Achter het Vleeshuis, Vijfharingenstraat, Nieuwstraat weer terug naar de Markt (totale lengte 3 kilometer).

Markt:

Pieter Post (1608 - 1669), leerling van Jacob van Campen, is de architect van het stadhuis. In de hal bevindt zich een glas-in-lood-raam met een afbeelding van hem. De stijl waarin het stadhuis is gebouwd noemt men het Hollands classicisme: symmetrie en proporties van de klassieke bouwkunstorden worden nauwgezet nagevolgd. De imposante voorbeelden van Palladio in Noord-Italië vormden een belangrijke inspiratiebron voor de architecten van de heersende elite van de Republiek in de gouden eeuw. Het stadhuis beschouwt men wel het meesterwerk van Pieter Post. Ieder half uur is het carillon te horen, met klokken van de gebroeders François en Pieter Hemony (1664).

Markt, hoek Boschstraat:

Jan Pieter Minckelers (1748–1824) was de ontdekker van het lichtgas (steenkoolgas) en de uitvinder van de gasverlichting. Minckelers ontdekte dat door steenkool in een afgesloten ruimte te verhitten er een gas ontsnapt dat lichter is dan lucht. Dit lichtgas was geschikt om een luchtballon mee te vullen, waarmee Minckelers als een van de grondleggers van de luchtvaart geldt. Het gas bleek ook brandbaar en geschikt als lichtbron. In 1854 werd in Maastricht de eerste gasleiding aangelegd bedoeld voor de straatverlichting. Op de Markt staat zijn standbeeld (werk van Bart ten Hove, onthuld in 1904) met een brandende vlam.

Boschstraat:

Petrus Regout (1801 – 1878) industrieel. Zoon van een Maastrichtse koopman van glas- en aardewerk. Oprichter in 1836 van de Sphinx, een industrieel imperium bestaande uit onder andere een glas- en aardewerkfabriek, een geweerfabriek en een spijkerfabriek. Hij was gemeenteraadslid en lid van de Eerste Kamer der Staten Generaal. In 1965 is het beeld, werk van Wim van Hoorn, onthuld door Prins Bernhard. De zonen van Petrus, meedogenloze managers, hebben Regout een slechte reputatie gegeven. Zij hebben geen standbeeld.

Bogaardenstraat:

Conventje van de 12 apostelen. Een kleinschalig appartementencomplex voor ouderen genaamd De Twaalf Apostelen (in 1493 gesticht door Lambert van Middelhoven) waarvan de voorgevel is versierd met een voorstelling van Christus met de twaalf apostelen. Meteen links naast Christus de heilige Petrus. In de iconografie is Petrus te herkennen aan een grijze vissersbaard en aan de sleutels van de hemelpoort. Andere attributen zijn een omgekeerd kruis en een haan.

Keizer Karelplein 6:

Sint Servaasbasiliek (€ 3,50 entree). In het neogothische portaal is Christus afgebeeld tussen Petrus en Servaas. Aan het einde van de "lange gang" staat een beeld van de Heilige **Petrus**. De geschiedenis van de Sint

Servaasbasiliek begint bijna zestien eeuwen geleden met de bouw van een cella memoriae, een kapel opgericht op het graf van bisschop Servaas in zijn sterfjaar 384. Maar de kapel was slecht onderhouden. Kort na 549 liet

bisschop Monulfus Servaas' lichaam opgraven en overbrengen naar een door

hem gebouwde en aan **Petrus** gewijde magnum templum (grote kerk). Dit was de oudste voorganger in steen van de huidige Servaaskerk. In de westbouw van de kerk bevindt zich een stenen retabel: in het rondboogvormige bovendeel is de tronende

Christus weergegeven die zijn handen legt op de hoofden van Petrus en Servaas (een

fraaie combinatie van de sleutelmacht van de stadspatroon en de eerste paus). Petrus en Paulus zijn in de transepten op twee ovale reliëfs uit het

begin van de 19^e eeuw afgebeeld. In de schatkamer van de

Servaasbasiliek is Petrus samen met Paulus afgebeeld op de "noodkist".

Twee onbekende kunstenaars hebben dit schrijn uit 1160 na elkaar ieder

ongeveer voor de helft vervaardigd, ieder in een eigen stijl: de een

noemen we de Meester van Petrus en de ander de Meester van Paulus.

Servaas heeft volgens de legende in Rome een sleutel van de paus

gekregen en daarmee de macht om de hemelpoort voor personen die hem aanriepen te

openen. De sleutel, in Karolingische stijl, bevindt zich ook in de schatkamer. Het

Byzantijnse dubbelkruis in de schatkamer is werk van Meester Ulrich Peters.

Het vroeggothische Bergportaal (1220) aan het Henric van Veldekeplein met profeten en heiligen, waaronder Petrus en Servaas.

De noordelijke bronzen poort aan de Vrijthofzijde, gemaakt door Appie Drielsma, wordt bekroond door het pauselijk wapen, met de twee sleutels van Petrus. Paus Johannes Paulus II heeft bij zijn bezoek aan Maastricht in 1985 de Sint Servaaskerk verheven tot basiliek. Een basiliek mag het wapen van de paus voeren boven de entreepoort. De zuidelijke poort is gemaakt door Piet Killaars met het wapen van het Servaaskapittel.

Vrijthof/Veldekeplein:

Sint Janskerk. In het priesterkoor van de Sint Janskerk zijn de kraagstenen van de gewelfribben versierd met afbeeldingen van de twaalf apostelen.

Petrus is van links af gezien de eerste en hij draagt een banderol met het eerste artikel des geloofs. Het aanzien van de Sint Janskerk is in de 19^e eeuw aanzienlijk veranderd door de Roermondse architect Pierre J.H. Cuypers (1827-1921). De toren voorzag hij van een neogothische muts. Hij plaatste een hagioscoop in de doopkapel: vanaf de straat

kon je door dit raam met een doorboorde tussenstijl een blik werpen op het altaar.

Bredestraat/Achter de Comedie

De schouwburg Bonbonnière was van oorsprong een door de Jezuiten gebouwde kerk. Architect was Petrus Huyssens s.j. (1577-1637); de bouwstijl barok. In 1614 werd de kerk gewijd aan de heiligen Petrus en Paulus. In 1789 werd de kerk verbouwd tot schouwburg. Dwars door het hele schip werd een verdiepingsvloer aangebracht. Boven die vloer werd de theaterzaal ingericht.

Pieterstraat 22:

Café de **Pieter**. Tegenover dit café bevindt zich het Regionaal Historisch Centrum in Limburg in het voormalige Minderbroedersklooster waar een grote scheur in de kruisgang de plaats markeert waar ooit de eerste omwalling van de stad was. Hier bevond zich de eerste **Pieterspoort** of Pietersbinnenpoort (1229). Van 1655 tot de afbraak in 1734 was deze poort in gebruik als militaire gevangenis. Aan het einde van de Pietersstraat bevond zich tot 1869 de tweede

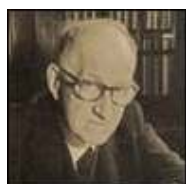
Pieterspoort (gebouwd in de 15^e eeuw). De stadsmuur aan weerszijde van deze poort, ook wel de Aldenhofpoort genoemd, staat er wel nog.

Pieterstraat 30:

Gevelsteen IN SINTE **PEETER 1714** met een afbeelding van Petrus met twee aan elkaar hangende sleutels.

Langs het stadspark:

Een gedeelte van het stadspark heet Kempland, genoemd naar de Maastrichtse dichter Pierre Kemp (1886-1967), die in 1959 de Pieter Corneliszoon Hooftprijs kreeg.

Pierre Kemp was hoofd van het loonbureau van de steenkoolmijn "Laura en Vereniging" te Eygelshoven. Veel korte gedichten zijn ontstaan in de trein tussen die plaats en Maastricht. Pierre Kemp was naast dichter ook een verdienstelijk kunstschilder.

Sint Bernardusstraat/Achter de oude Minderbroeders

Jacobus Pieter (Jac. P.) Thijssse (1865 – 1945) leraar en natuurbeschermer, geboren in de commandantswoning achter het Minderbroedersklooster als zoon van een sergeant van de infanterie. Jac. P. Thijssse schreef een groot aantal boeken over de natuur in Nederland waarvan de Verkade-albums, het Vogeljaar en de Geïllustreerde flora van Nederland hem beroemd hebben gemaakt bij een groot publiek. Ter ere van Jac. P. Thijssse is tegenover Achter de oude Minderbroeders 14 een plaquette aangebracht. Een bronzen portret van Thijssse bevindt zich in het Natuurhistorisch museum van Maastricht.

OLVrouweplein:

Het wapen van de paus boven de entree van de OLVrouwebasiliek verwijst naar de sleutels van Petrus (boven de ingang van de Merodekapel met de Sterre der Zee).

M. Smedenstraat 12-14:

Plaquette aan het geboortehuis van **Pie Debye** (1884–1966), fysisch chemicus en Nobelprijswinnaar. Debye leverde grote wetenschappelijke bijdragen aan de toepassing van het concept van dipoolmomenten op de ladingsverdeling in asymmetrische moleculen. Hierbij ontwikkelde hij vergelijkingen die het dipoolmoment relateerde aan temperatuur, diëlektrische constante, etc. Als gevolg hiervan worden moleculaire dipoolmomenten gemeten in debyes, een eenheid die naar hem vernoemd is. In 1936 ontving Debye de Nobelprijs voor de scheikunde "voor zijn bijdragen aan de studie van de structuur van moleculen", waarbij vooral gerefereerd werd aan zijn werk aan dipoolmomenten en Röntgendiffractie.

Minckelersstraat 1:

Geboortehuis van Jan Pieter Minckelers met herdenkingssteen.

Achter het Vleeshuis naast 26:

Herdenkingssteen tsaar Peter de Grote (aDVenIt CzarVs MosCoVIae, de tsaar uit Moskou kwam

A rectangular stone plaque with a Latin inscription: 'ADVENT CZARUS MOSCHOVIAE'.

hierheen). In juli 1717 kwam tsaar Peter op bezoek in Maastricht. Hij logeerde bij Baron De Crassier in de Bokstraat die deze gebeurtenis herdacht met een Latijns chronogram boven de deur. Het pand is in 1840 afgebroken bij de aanleg van het inmiddels gedempte

kanaal van Maastricht naar Luik. De herdenkingssteen is in 1840 naar Achter het Vleeshuis verplaatst.

Aangeboden aan Piet Litjens op 30 oktober 2007 bij zijn afscheid van de Gemeente Maastricht.
Idee en adviezen: Peter te Poel. Tekst: Léon Minis